

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΑΠ

Ελένη Ασκητοπούλου • Αντώνης Ν. Βγόντζας

ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν

Διαχρονικές αξίες ηθικής και δεοντολογίας
στο έργο του Ιπποκράτη

ΜΝΥΜΙ Ὁ Απόλλων ἠΐσος ἔστι
Ἀσκληπιόν' καὶ Ὑγίαν' καὶ Παιά-
κην, καὶ θεοὺς ποσειδάων καὶ παύσαν, ἴσο-
ρας παιδ' ἰδμεν, ὅτι τελέα ποιήσας
καὶ δειάμιεν καὶ κρίσιν ἐμίμν', ὅρκων
ποιδὲ καὶ ξυψηφίω πύδου. ἠγήσα-
σθαι μὲν τ' διδάξαί τε μετ' ἐπί-
στην ἐμῶν, καὶ βίου κρινάσασθαι καὶ χρῆσθαι χρῆσθαι
μετάδοσι ποιήσασθαι, καὶ γήρος ὅσῳ ἐωντέου, ἀδελ-
φοῖσιν ὅτι κρήνη ἄρρεσι, καὶ διδάξω πύω τὴν γένεω σά-
πην, καὶ χρῆσθαι μετὰ τὴν, ἀπὸ μολοδ' καὶ ξυψη-
φίης. Ἐργαζέμενος τε καὶ ἀκροπόσι, καὶ τῆς λοιπῆς ἀ-
πάσης μαθήσις, μετάδοσι ποιήσασθαι υἱοῖσιν ἐμῶν,
καὶ πῶσι πύ ἐμὲ διδάξασθαι. καὶ μαθήσασθαι συψηφίω
μῆσις τε, καὶ ἀρκεσίμενοι νόσῳ ἵπτεκα. ἄλλω δὲ σάθ-
νι, διατημάσι τε χρῆσασθαι, ἐπ' ὠφελείη καμῶντων καὶ
δειάμιεν καὶ κρίσιν ἐμίμν'. ὅτι δὴ λήσῃ δὲ καὶ ἀδικίῃ εἴρ-
ξῃ. καὶ δάσω δὲ σάθῃ φεράσασθαι σάθῃ ἀτήσις, θα-
πείσασθαι. σάθῃ φηγήσασθαι συμβούλιω πύδου. ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΑΠ

Ελένη Ασκητοπούλου • Αντώνης Ν.
Βγόντζας

ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν

**Διαχρονικές αξίες ηθικής και
δεοντολογίας στο έργο του
Ιπποκράτη**

Φιλολογική επιμέλεια: Γιάννης
Βογιατζής

Εκδόσεις ΕΑΠ

Απρίλιος 2021

Σελ.: 320

Τιμή: 15 ευρώ

ISBN: 978-618-5497-08-8

Τον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ., ο Ιπποκράτης και η Ιατρική Σχολή της Κω διαχώρισαν την αιτιολογία των νόσων από τη δεισιδαιμονία, τη θεϊκή προέλευση και τις φιλοσοφικές υποθέσεις. Έτσι, άνοιξαν τον δρόμο για την ανάπτυξη της ιατρικής ως ορθολογικής επιστήμης.

Για πρώτη φορά, η *Ιπποκρατική Συλλογή* και ειδικά ο *Ιπποκρατικός Όρκος* διατύπωσαν υψηλές ηθικές και δεοντολογικές αξίες στην ιατρική πρακτική, εισάγοντας τις διαχρονικές αρχές της *ωφελιμότητας*, της *μη-βλαπτικότητας*, της *εμπιστευτικότητας* και τη *δικαιοσύνης*.

Στον 20ό αιώνα, οι εντυπωσιακές εξελίξεις στην ιατρική οδήγησαν στην αμφισβήτηση και κριτική των ιπποκρατικών αξιών. Ο Όρκος επικρίθηκε ως ξεπερασμένος με το σκεπτικό ότι δεν καλύπτει σύγχρονα ζητήματα ιατρικής ηθικής και προωθεί τον ιατρικό πατερναλισμό σε βάρος της αυτονομίας των ασθενών. Ο Ιπποκράτης δεν θα μπορούσε να προβλέψει τα σύγχρονα ζητήματα βιοηθικής. Τα

ιπποκρατικά ιδανικά είναι διαχρονικά και αμετάβλητα, αλλά οι κανόνες που τα εκφράζουν χρειάζονται συνεχή επανεκτίμηση και ενίσχυση. Ο Όρκος ήταν προφορική υπόσχεση τιμής του γιατρού προς τον ασθενή ότι ενεργεί προς όφελός του και αποφεύγει τη βλάβη και όχι κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ γιατρών και κοινωνίας.

Το ιπποκρατικό αξίωμα «ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν» είναι καθήκον, υποχρέωση και θεμελιώδης αρχή με αιώσιο αντίκτυπο. Το ανθρωπιστικό ιπποκρατικό πνεύμα οφείλει να εμπνέει τον σύγχρονο γιατρό στην καθημερινή πρακτική του.

Ο Αντώνης Ν. Βγόντζας σπούδασε Νομικά, Οικονομικά και Οικονομικά-Μαθηματικά στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Συμμετείχε στον αντιδικτατορικό αγώνα, συνελήφθη και φυλακίστηκε σε απομόνωση στο ΕΑΤ-ΕΣΑ ως «πρωτεργάτης της φοιτητικής αναταραχής». Άσκησε τη δικηγορία (1971-2019) και υπήρξε συνήγορος σε δίκες που σημάδεψαν την πολιτική και κοινωνική ζωή του τόπου. Διατέλεσε επιστημονικός συνεργάτης (1976-2014) του Τομέα Ποινικών Επιστημών της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ και Νομικός Σύμβουλος και Διευθυντής του Νομικού Γραφείου του Ανδρέα Παπανδρέου ως Πρωθυπουργού (1993-1996). Υπήρξε Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας (2003/04) και ο βασικός συντάκτης του σχεδίου νόμου για τον σύγχρονο «Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας».

Η Ελένη Ασκητοπούλου σπούδασε Ιατρική στο ΕΚΠΑ και στη συνέχεια μετεκπαιδεύτηκε στην Αναισθησιολογία σε μεγάλα κέντρα του εξωτερικού. Διατέλεσε Αναπληρώτρια και στη συνέχεια Καθηγήτρια Αναισθησιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης από τη αρχή λειτουργίας της και για 26 συναπτά έτη. Από το 2011 είναι Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης. Υπηρέτησε σε σημαντικές θέσεις ευθύνης στην Ελλάδα και το εξωτερικό στην Αναισθησιολογία και Επείγουσα Ιατρική. Έχει πλούσιο εκπαιδευτικό και συγγραφικό έργο στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει τιμηθεί με ακαδημαϊκές διακρίσεις.